

עיתק מס' 1 מתקן 7 עותק
מסמך פה מס' 5 עתידי

ש.ב.צ.

עדות סא"ל שרוא בן-צבי - מג"ד 55

(נגבחה ב- 24.3.74)

ש. מה היה תפקידך במלחמה ?

ת. שימשתי כמפקד גדוד 55 אשר הורכב מתוחמים בני 175 ו-203 מ"מ. כשבוצע אירגון

השטח (שבוע לפני המלחמה) חילק מת"פ צפון את נושא הקישור והתצפיות ברמה ביני לבין

סא"ל עמי כהן מבה"ד 9. אני ריכזתי [redacted] את נושא התצפיות הארטלריות בגזרה

שמדיום לקונטרה וצפונה, ואילו סא"ל כהן [redacted] וריכז את התצפיות הארטלריות

בגזרתו. במידה ועתיד היה להתפתח משהו היה תפקידנו לרכז את האש ולנהלה מתצפיות אלו.

ב"ריכוז" אני כולל הן את נושא הבקרה והן את נושא התצפיות. מכחינת מויריעין ארטילרי

היה עלינו לזחות את ריכוזי האוייב וסוללותיו, לעקוב אחר תזוזת הכוחות ולדווח. כן

נועדנו לקבל במידה והיה מתפתח משהו, יחידות חחת פיקוד אשר איתן היה עלינו להפעיל אש.

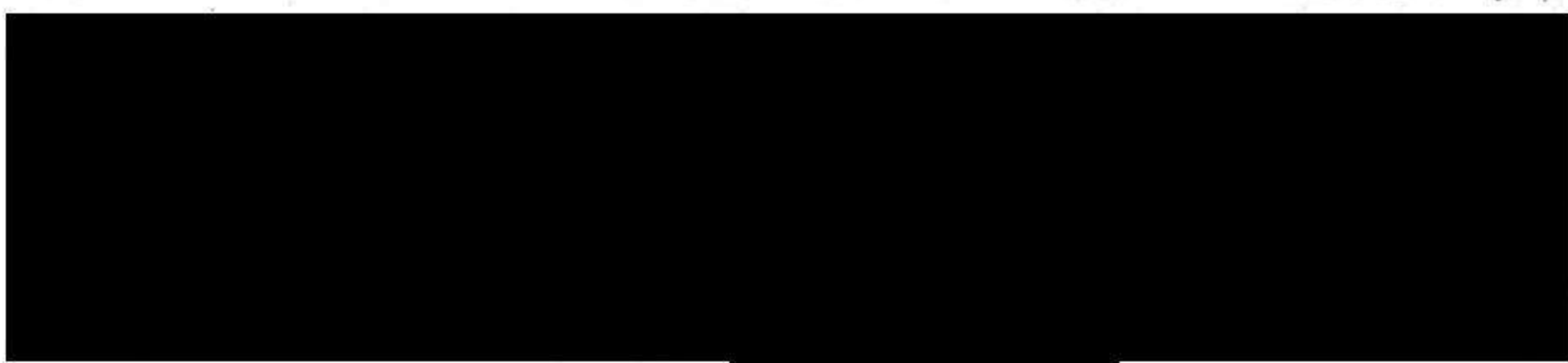
ש. הניתן, אפוא, להגיד שאתה למעשה ניהלת את האש, ביפחושם, בשל היותך בנקודות הצפייה

מצויינת, גם בקרת אותה ?

ת. חיובי!

ש. היכן היו פרוטות יחידות הארטילריה בגזרה בה ניהלת את האש ?

ת.



ש. האם יכלו תותחי 155 מ"מ [redacted] לחת אש לאזור הפירצה שמול התרמונית ?

ת. עד כמה שזכור לי - לא. אך אני בטוח. אני מכל מקום לא העסקתי אותם. היחידות שאני

העסקתי היו - סוללות בה"ד 9, סוללות של 334 בעיקר, וסוללות ה-175 מ"מ, כאשר היקצו

לי אותן.

ש. מי ניהל את האש ב-רמת-הגולן ביום הכיפורים ?

ת. ניהול האש ב-רמת הגולן כוצע ממפקדת הסיוע שישבה הנפח כחטמ"ר 020 כשמפקד הסיוע היה

מג"ד 334. ככל הזכור לי, לפחות ביום הכיפורים עצמו, ישב לידו גם המת"פ

ש. מה ידעת בשבת בטרם פרצה המלחמה-על המלחמה, והכוונות שמסביב לה ?

ת. מקומו הקבוע של גדוד 55 הוא בכיני, ועליחנו ל-רמת הגולן היתה קשורה בשנה האחרונה

בהתפתחויות צבאיות מקומיות. היינו מועלים לרמה עם סוללה אחת או שתיים ולפעמים אף עם

הגדוד כולו. באופן מתוכנן היתה צריכה סוללה אחת שלנו לעלות לרמה בסביבות ה-10 בספטמבר,

אך לאחר הפלת המטוסים ב-13 בספטמבר הוקדמה עלייתה באופן מידי. לאחר מכן החלפתי

אותה, כי לא היתה זו הסוללה שנועדה לבצע את התעסוקה לפי התוכנית שעברתי. הסוללה

הוחלפה, איפוא, וירדה חזרה לסיני כשסוללה אחרת תופסת את מקומה, בערב ראש-השנה

קבלתי פקודה להעלות את מפקדת הגדוד וסוללה נוספת ל-רמת הגולן, כך שבערב ראש השנה

הייתי פרוס ב-רמת הגולן עם שתי סוללות ומפקדת גדוד.

100

כליל יום הכיפורים נערכה קבוצת פקודות עם המת"פ במפקדת הסיוע כנפח. מתוך דוחות המודיעין שקיבלנו שם, עמדנו על ריכוז סוללות הארטילריה של האוייב. לשאלתנו "מה הולך להתפתח?" השיב המת"פ כי המצב לא ברור, אך משערים שיערך יום קרב או נסיון סורי לבצע מחסף על אחד המוצבים. ליותר מזה אין מצפים. יתרה מזו, נאמר לנו שהרמטכ"ל יבקר ביחידות אשר ברמת הגולן בשבת, וביום ראשון יבוא כנראה שר הבטחון. ביום שישי לפנה"צ אחרי שהוצאתי חלק מאנשי הקבע לחופשת שבת קיבלתי הוראה להחזיר את כל חיילי הסדיר למחנה. הוצאתי הוראות בהתאם,

ואכן חזרו רוב החיילים אל היחידה. אחרי קבוצת הפקודות שנערכה כאמור, כליל יום הכיפורים (ב-11 בלילה) עליתי ע"פ הוראת המת"פ לתפוס את התצפית

כמשך הלילה צפינו על השטח ואכן ניתן היה להבחין בפעולות שמן העבר השני. הבחנו בתנועת כוחות, רכב, אורות, אורות מאופלים וכיו"ב. דיווחנו על כך מאחר וזה היה שונה מהשגרה (אליה הורגלתי משך השנה וחצי בה שהייתי ב-רמת הגולן קודם למלחמה). בלילות רגילים היה ניתן להבחין מהתצפית בכלי רכב בודדים כשהם נוסעים באורות מלאים, הפעם-היתה הרגשה של תנועה. מסות בשיירות של כעשרה כלי רכב. זה היה שונה מן השיגרה אליה הורגלנו. מראה זה נתגלה לנו גם בשעה שערכנו תצפית בלילה הקודם.

ש. האם רק בשתי לילות אלו, או אף בלילות שקדמו להן?

ת. כיום אני זוכר מה התרחש בשתי לילות אלו. קשה לי לאמר מה התרחש קודם לכן.

ש. האם טיעה באורות מאופלים נראתה גם לפני כן?

ת. זה היה קורה, אך בדרך כלל נעו כלי הרכב עם אורות מלאים. כל התכונה האמורה לא נראתה

לנו יוצאת דופן לאור הידיעות שקבלנו בדבר תיגבור הצבא הסורי באזור. היינו רגילים למצב בו פרוסות מולנו 60 - 70 סוללות והנה בעידכון האחרון שקבלנו, בקבוצת הפקודות כליל יום-הכיפורים דובר כבר על 150 סוללות בצד האוייב. סמוך לאותה תקופה נחתם ההסכם בין הירדנים לסורים בדבר פינוי הכוחות הסוריים לאורך גבול ירדן. אחת הסכרות קשרה את פינוי הכוחות מגבול ירדן עם תגבור המערך הסורי ברמת הגולן. היה ניתן איפוא, למצוא רקע כלשהו למתרחש. איש לא ידע ואיש לא אמר שממצב זה עלולה להתפתח - מלחמה ביום שישי פיזרתי קת"ים למוצבים 109 ו-104. אחי נשאר הקמב"ץ שלי ועוד קת"ק אותו החזקתי לאפשרות כה יתפתח משהו, ויהיה צורך להעלותו למוצב 105.

בבוקר יום הכיפורים צפינו וערכתי אירגון שטח באורח כזה שמהתצפית עליה ישבתי יכול הייתי לציין במהירות, במידה ונפתחת אש, איזו סוללה יורה עלינו. הקמנו לוח איכון של כ-48 סוללות, היו לנו נק' ציון של סוללות האוייב, וציינו לעצמנו אילו סוללות ממש זהינו ע"י רשתות או כניסות רכב ויציאות, לאחרות ציינו את האזימוטים והמרחקים, כך שאם ישנה יציאה מאיזשהו מקום תוך זיהוי האזימוט ואמדתן מרחק ניתן להניח כבר איזו סוללה פתחה באש. בבוקר זה היה הכל רגוע לא היו לי ידיעות על דבר העומד להתרחש. ב-1200 לערך עלה אלי למוצב מג"ד 13 אשר קיבל פקודה לעלות ולתפוס יחד אתי חפ"ק. כן קבלנו הוראה לפנות את האזרחים מהישובים מאחר ומשהו עומד כנראה להתחולל. המשכנו לצפות בשטח עד 1345 לערך, ואז הבחנו לפתע במטוסי האוייב שמעלינו, והפגזה מסיבית החלה לרדת לכל אורך הקו כשהיא הופכת את הגזרה כולה לעשן ואש. בשנ יות אלו היה ברור לנו שפה נפתחת מלחמה.

ש. מלחמה או יום קרב?

ת. אני התרשמתי שאכן נפתחת פה מלחמה. הבחנתי כי אין זו שגרה מסויימת של ימי קרב

אליה הורגלתי ובה נטלתי חלק בכל ימי הקרב ב-רמת הגולן בשנה וחצי שקדמו למלחמה.

101

האש התפשטה באורח מיידו ולאורך כל הגזרה. ראיתי את המטוסים כשהם צוללים הן על התל עצמו, והן על הסוללה [REDACTED] הייתי בטוח שהסוללה מושמדת אך התברר שהפצצות נפלו 500 מטר ממנה, ולא קרה דבר. מרגע זה התחלנו ליצור קשר עם הקתק"ים. עם קת"ק 109 היה לי קשר מיידו, עם קת"ק 104 לא היה לי קשר בהתחלה, אך מאוחר יותר יצרתי עמו קשר דרך רשת החי"ר. מיד נדרשנו לנסות ולזהות את מקורות הירי - דבר שנכצר מאיתנו בשלב זה, בשל ההפגזה הכבדה והעשן. תל-אבו-נידא הופגז והותקף אף הוא ע"י מטוסים וכל שדה הראייה שלנו היה ממוסך בעשן. נראה היה כי יורים מכל עבר. כשניתן היה לראות משהו דרשתי את היחידות והתחלתי להעסיק אותם כנגד מטרות אויב בהן הבחנתי.

- ש. האם היה לך קשר טלפוני ?
- ת. היה לי קשר טלפוני במפקדת הסיוע בנפח.
- ש. האם היה גם קשר טלפוני ממפקדת הסיוע ליחידות ?
- ת. כן, את היחידות קבלתי לרשת ניהול האש שלי, כן הועברו ישר לרשתות בקרת האש של הקתק"ים ומשם הפעלנו את היחידות. בשעת האש הראשונה ניסינו עדיין לנהל יומן מבצעים, אך בשל הלחץ הגובר והולך של דרישות הסיוע שקבלנו לא יכולנו לעמוד בקצב, ולא היינו מסוגלים להמשיך ולנהל אותו בצורה מסודרת. היומן אבד כשנכנסנו לשטח הסורי. אני, מכל-מקום, ראיתי את היומן בטרם אבד והתרשמתי כי הרשום בו לא שיקף את שאירע. זכורות לי הדרישות לאש שהגיעו אלינו באותה שבת ממפקדת הסיוע בנפח. הורו לי להנחית אש לטובת מוצב החרמון, אך אש זו היתה בלתי מבוקרת מאחר ולא היתה לנו חצפית וגם הקת"ק שישב ב-104 לא יכול היה לבקר את האש למוצב החרמון. במוצב החרמון היה אמנם קת"ק אך לא היה לנו אתו כל קשר למרות הצורך שברכר.
- ש. מתי נעשתה לפני המלחמה בדיקת הקשר האחרונה עם קת"ק החרמון ?
- ת. אני לא עשיתי אתו בדיקת קשר. הוא יצר את הקשר ישירות עם מפקדת הסיוע בנפח. בשבת אחה"צ נתבקשתי ליצור אתו קשר אך לא הצלחתי ואז הנחתתי עליו אש בלתי מבוקרת, רובה מ-160 מ"מ ומיעוטה מסוללת ה-155 מ"מ של 334. המשכנו להנחית אש כמעט במשך כל הלילה, כשאנחנו מטפטפים לסירוגין לטובת המוצב. יתר האש שהנחתנו שם היה בעיקר לפי דרישות המוצבים.
- ש. לאיזה מוצבים נתת עדיפות ?
- ת. באותו רגע ניתנה עדיפות למוצב שהיה צועק "גוואלד" גדול יותר, ככל שהצלחנו לראות.
- ש. מה הצלחתם לראות ?
- ת. מהתצפית שלי ראיתי הייטב את כל הכניסה לחן-ערנבאה, ואת אזור התלים העיקריים: תל שעאר, תל-אל-מל, תל-תארה, תל-אל-עכמאר ותל דהור.
- ש. הנחתת אש נגד תול"רתיות ?
- ת. כן.
- ש. מה היה האפקט בשעה שנמצאת ביחסי כוחות ארטילריה כה נחותים ?
- ת. היה לי ריכוז של כמה סוללות ע"י מאן-ערנבאה, הנחתת האש שלי באיזור זה הביאה אמנם לשיתוק מיידו של מקורות האש הסוריים, אך לאחר זמן מה שבו מקורות אש אלו לפעול, כך שלמכת האש שלי היה אפקט זמני בלבד. לעומת זאת היה לי ריכוז של 5 סוללות באזור מותנה, כאן יריתי עם 203 (היה זה כבר ביום השישי לאחר שבוע ימים) והודות לתצפית הטובה שהיתה לי הבחנתי בפגיעות ישירות בתוך האיזור, ואכן שם לא נתחרשה האש הסורית. עם 203 היתה זו עבודה פנטסטית ממש קלסית.
- ש. האם היה זה בשל טיב הפגז ?

ת. טיב הפגז ודיוק התותח. זהו הכלי המדויק ביותר הנמצא בשימושנו.

ש. האם יריתם עם רסיקי אויר ?

ת. ירינו עם רסיקי אויר בחחילת המלחמה, כל עוד היו לנו.

ש. האם היה הכדל גדול באפקט ? -

ת. קשה לי לקבוע. מהתצפית אינך רואה את זה. אני בטוח שבשטח אין להשוות כלל וכלל

את האפקט. זה מרסט את השטח בלי הרבה בעיות.

ש. האם ראית את חדירות האוייב בין מוצב 107 ו-105 (עמק הבכא) ?

ת. ראינו את קרב הטנקים בעמק הבכא, והבחנו למעשה בכמה חדירות. חדירה אחת היתה

באיזור חעלת הנ.ט. ממזרח לקונטרה. כח מטנקי האוייב חדר פנימה, והבחנו בטנק גישור

שניסה להניח גשר במקום.

ש. מי בלם אותם שם ?

ת. את הנחת הגשר אני חושב שבלמנו עם הארטילריה. הנחתת האש שלנו עליהם נעשתה על

ידינו מיר עם גילויים.

ש. האם לא היו שם טנקים ?

ת. לדי המוצבים היו גם מחלקות טנקים, אך לא ראיתי אותם בולמים את הכוח הסורי.

ש. מה ראית צפונה ל-107 מול החרמונית ?

ת. ראינו את השיירות, אתה טנקים המגיעים מול 107 על הציר מכיוון חאן-ערנבא, ואח"כ

ראינו חלק מהזרימה של הטנקים לכיוון החרמונית ואת קרב הטנקים שהתנהל שם.

ש. אני מדבר על השבת

ת. לא יודע.

ש. לא זוכר ?

ת. אני חושב שזה לא היה בשבת.

ש. בשבת ניסו לעבור מול החרמונית והופעלה חטיבה 7, האם לא זכור לך הקרב של שבת ?

ת. לא !

ש. האם יריתם במוצאי שבת ?

ת. ירינו מעט מאד, מאחר ובגזרתי לא היו דרישות. שרר שקט. במוצאי שבת או ביום ראשון

וזרנו לעבודה שגרתית של הצבות כלים לטובת מוצבים עם "ש"-נים וכיו"ב. בעיקר עם

קני תאורה כך במידה ונדרש נמצאים במקום הקנים.

ש. האם זכור לך מה היתה הפעילות הארטילרית ביום ראשון בבוקר ?

ת. אינני יכול לציין דברים מיוחדים על יום ראשון, אך אם איני טועה קבלנו בבוקר יום זה

הודעה לפנות את [REDACTED] נערך ויכוח בין מג"ד 13 ומפקדת החטיבה והפיקוד (שכן לא

ראינו שום סיבה לפינוי), ואז כעבור שעתיים לאחר שהתחלנו כבר בהכנות לפינוי הגיעה

הודעת אבטל'י.

זה היה למעשה אופי הפעולות משך כל השבוע. סוללות שזיהנו - או שהעסקנו

או שמסרתי לטובת קת"ק. כן היו מטרות שטיווחתי עבור מג"ד 405 שהיה מס"ח חטיבה 7,

מאחר והוא לא יכול היה לראות את המטרות.

ש. האם היית מס"ח של מישהו ?

ת. לא !

פולגת א' 1

ש. שמעתי השקפות שונות ביחס ליעילותה של ארטילריה בקרב של כוחות משוריינים. שאלתי אנשי שריון לדעתם על מצב בו יש למפקד 60 טנקים ובאפשרותו לקבל פלוגת טנקים נוספת או גדוד 155 מתנייע - מה דעתך בנושא?

ת. אני לא הייתי משווה בין גדוד תותחים ופלוגת טנקים. אני מתחייב שכלימה שתעשה בסיוע גדוד תותחנים תביא להשמדת אויב באותה מידה שעשוי להביא לכך כח טנקים, אך מנסיוני אני יכול להעיד כי אנו מסוגלים לבלום עם גדוד תותחנים, ואכן בכמה וכמה מוצבים עליהם ניסו לעלות טנקים סוריים נבלמה המתקפה ברגע שיכולתי לתת למוצבים אלו את הסיוע הארטילרי הנדרש. קשה לערוך השוואה ולהכריע בין גדוד תותחים ופלוגת טנקים, אך למקרה של קרב משולב של טנקים וארטילריה הייתי מעדיף לקבל עוד סיוע ארטילרי מאחר ואוכל לשחק עם האש הזאת, אוכל להעתיקה ממקום למקום, ואוכל לבלום באמצעותה גם התקפה משוריינת.